

elte | ppk

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Pszichológiai Intézet
Kognitív Pszichológia Tanszék

1064 Budapest, Izabella utca 46.
+36-1-461-4500/5649
kognitivpszichologia@ppk.elte.hu
<http://www.ppk.elte.hu>

Opponensi vélemény Kubinyi Enikő

„Behavioural, neural and genetic patterns related to age or lifespan in companion dogs”

(Életkorral, élethosszal összefüggő viselkedési, agyi és genetikai mintázatok kutyákban)

című MTA Doktori értekezéséről

Kubinyi Enikő doktori értekezése bevezeti a hazai és a nemzetközi tudományos köztudatba egyaránt a kutyaöregedés témáját, és ezen keresztül a kutyaöregedés mint modell hozzájárulásának lehetőségét az öregedés átfogó kutatásába, megértésébe. A doktori értekezés közleményként eléri a célját: megalapozza a kutyagerontológiát, és alátámasztja a megközelítés értékét mind a kutya és kutyatartó gazdák életminőségének javítása, mind pedig a humán azonos irányú kutatások terén.

A doktori mű bevezetője megfelelő áttekintést ad az öregedés átfogó megközelítéseiről, és kérdéseiről, s alkalmazza is e kérdéseket a kutyaöregedés területén. A tézispontok leírása gondosan veszi sorra a szerző szakmai szempontjait, és egyéni megközelítését a vállalt területen. Négy nagy témakörbe összerendezett, 11 elismert nemzetközi szaklapokban megjelent tanulmány alapján elkészített fejezet részletezi és igazolja a szerző téziseit. A doktori mű záró fejezete összefoglalja, és világos keretbe rendezi a tézispontokat. A záró fejezet a kutatómunka perspektíváit, és következő lépéseit is igényesen tárja az olvasó elé, ezzel is aláhúzza az eddigi munka jelentőségét.

Az értekezés kiemelését érdemlő legjelentősebb tudományos eredményei :

1. A demográfiai szempontok tekintetében:

A kutyák várható élettartamának a felénél, azaz a ‘középkorú’ kutyáknál már jelentkeznek a kognitív hanyatlás első jelei, a gazdák beszámolóí alapján.

A kutyák életében is jelentős hatással bírnak a traumatikus események, amelyek nagy arányban, a kutyák 40%-ánál előfordultak. A traumatikus életesemény pedig rosszabb egészségi állapottal jár együtt

2. A kutyaöregedés jellemzőinek leírása érdekében:

A kutatás során kifejlesztettek egy tesztet, mely nem jár nagy eszköz- és helyigénnyel, és gyorsan adminisztrálható széles körben, családi és munkakutyák esetében is. A kutatás során validálták a tesztet, mely jól használható idős kutyák kognitív állapotának

felmérésére.

A kutyák személyiségváltozása is megfigyelhető korról: nő a nyugodtságuk, ám általában csökken a képezhetőségük, a társas nyitottságuk.

A kutya-gazda interakció védő szerepű: azok a kutyák, akikkel foglalkoznak, kevésbé veszítenek a kiképezhetőségükből.

3. Védőfaktorok az öregedéssel szemben a kutya modell alapján:

A gyűjtött genetikai adatok és elemzésük arra a következtetésre vezette a szerzőt, hogy maga a génszabályozás játszik fontos szerepet az extrém élethossz kialakulásában.

A doktori mű képviselte irányvonal innovatív és jelentős új utakat nyit meg elsősorban a kutyaöregedés kognitív, személyiségbeli és viselkedésbeli változásainak megértésében, mely jelentősen hozzájárul, ahogyan a szerző is hangsúlyozza, a kutyák méltó öregedésének eléréséhez, és ezen keresztül a gazdák felelősségének terjesztéséhez, és egyben terheinek megkönnyítéséhez is. A kutatások nagy ígéretet jelentek az öregedés általánosabb megértése terén szintén, a kutya mint öregedés-modell révén.

Maga a doktori mű, és a témájához kapcsolódó gazdag publikációk sora, melyek magas színvonalú nemzetközi újságokban jelentek meg, jól igazolják, hogy a jelöltnek sikerült kiterjedt tudományos hálózatot kiépítenie, eredményes a hazai és nemzetközi együttműködések terén is. Mitöbb, sikeresen mentorál számos doktori hallgatót.

A bemutatott nagyívű kutatás izgalmas új kérdéseket vet fel. Személyes olvasatomban az, hogy a kutyaöregedés megértése kiemelten fontos -- amiatt, hogy a legoptimálisabb feltételeket tudja ehhez a gazda biztosítani--, tárul leginkább kidolgozottan az olvasó elé. Az egészséges, természetes öregedéssel zajló élettartam növelésére a végzett kutatómunka disszeminációja nagyon fontos.

- Hogyan képzelel el a szerző a prevenciók javaslatok megfogalmazását és terjesztését?
- Milyen további mérési eljárások merültek fel, melyek az öregedéssel járó, inkább pozitívnak tekinthető változások megragadását célozhatnák?

A kutya mint modell az emberi öregedés megértésére célkitűzésként kiválóan megalapozott az értekezésben, és az első markáns lépéseket is megismerhetjük ezen irányban. Ám a kutatási elképzelés szempontjából e tézispontok még mint egy-egy puzzle darab tűnnek fel. Ezért átfogó kérdésem:

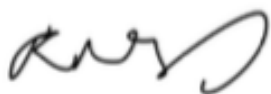
- Hogyan lehetne a programot részleteiben pontosabban tervezni, milyen irányvonalak vagy a humán öregedés terén leírt kérdések és rejtélyek azok, amiben specifikusan tudna a kutya modell eredményt, jelentős előrelépést mutatni?
- Különösen érdekes volna talán a természetes öregedés velejárási variabilitásának faktorairól elgondolkodni?
- Milyen kóros folyamatok és lehetséges védőfaktoraik kerülhetnek még előtérbe az Alzheimer kóron kívül a kutya öregedés és az emberi öregedés párhuzamában?

Egy érdekes aspektusát a kutya öregedés vizsgálatának a dolgozat nem tárgyalja, de a dolgozatban megfogalmazott perspektívák és jövőre vonatkozó elképzelések mégis bátorítanak ennek a kérdésnek a feltételére:

- Lehetne-e hasonló kutatás célja a kutya és ember párhuzamos öregesésének vizsgálata? Az együtt zajló öregedés mindkét fél számára egyszerre érvényes preventív tényezők megragadása, feltárása?
- Milyen módszerekkel, meglévő módszerek bővítésével tudná ezt elképzelni (ha elképzelhető) ezt el a szerző?

A kutatások elméleti hozzájárulása és az értekezésben közölt empirikus eredmények alapján is, valamint a tanítás, mentorálás, együttműködések és a kutatás menedzsmentje területén elért eredményei nyomán is egyértelmű, hogy Kubinyi Enikő vezető szerepet tölt be a tudományterületén. Mindezek teljes mértékben indokolják a dolgozat nyilvános védésre való bocsátását.

Budapest, 2021 02. 26.

Király Ildikó

MTA Doktora